

A hátrányos helyzetű roma gyerekek nevelése a fiatfalvi Benedek Elek Elemi Iskolában

Témavezető:

Dr. Bodó Julianna

Egyetemi professzor

Végzős hallgató:

Szász Delinke

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés

II. Elméleti áttekintés

III. Módszertan

IV. A kutatás feldolgozása

V. Összegzés

VI. Bibliográfia

VII. Mellékletek

I. Bevezetés

A kutatás témája

- ✓ a fiatfalvi Benedek Elek Elemi Iskolában tanuló roma diákok hátrányos helyzetének és rendszertelen iskolalátogatásának hatása az iskolai teljesítményre

A témaválasztás indoklása

- ✓ felmerül ugyan a roma kérdés, de hiányosan dokumentált téma
- ✓ személyes indíttatás

A kutatás célja

- ✓ megismerni:
 - ✓ az iskolai sikertelenség és lemorzsolódás okait
 - ✓ a kulturális különbségek hatását a kommunikációra
 - ✓ a kihívásokat és sikerélményeket
 - ✓ lehetséges megoldásokat

II.6 Saját kutatás

Korábbi észrevételek:

- ✓ Fiatfalva térségben a romák hátrányos helyzetűek
- ✓ a romák túlnyomó része írástudatlan -> nem tudnak segíteni a tanulásban
- ✓ rendszertelen iskolába járás -> lassú felzárkózás
- ✓ eltérő nyelvhasználat -> a tanító utasításainak nehézkes megértése
- ✓ iskolából való kimaradás -> mozgásszabadság korlátozása, szabályok felállítása

A kutatás terepe: a fiatfalvi Benedek Elek Elemi Iskola

Populáció: a faluban és a Kárahegy nevű roma telepen élő roma gyerekek

Interjúalanyok: pedagógusok, önkéntesek, könyvtárosok

Terepmunka: iskolalátogatás, a diákok tevékenységének megfigyelése, interjúk készítése, informális beszélgetések pedagógusokkal, önkéntesekkel, könyvtárosokkal és roma diákokkal

II.6 Saját kutatás

III. Módszertan

III.1 Konceptualizálás

- ✓ roma/cigány
- ✓ nevelés/gyermeknevelés
- ✓ oktatás

III.2 Adatgyűjtési módszerek

III.2.1 Az interjúkészítés

- ✓ **Féligstrukturált tematikus kvalitatív interjú:** 14 interjú
- ✓ **Kérdéskategóriák:** **I.** alkalmazkodás a helyzethez, **II.** sikeresség, sikertelenség okai, **III.** szülőkkel való kapcsolattartás, **IV.** előítéletesség, presztízs, szakmai sikeresség, **V.** délutáni, iskolán kívüli tevékenységek

III.2.2 Résztvevő megfigyelés

- ✓ könyvtári tevékenység, tanórai tevékenység, önkéntesekkel folytatott tevékenység

IV. A kutatás feldolgozása

IV.1 A kutatás terepe

- ✓ **a település ismertetése:** Fiafalva
- ✓ **az iskola bemutatása:** kezdetben délelőtti és délutáni oktatás
- ✓ **cigánykérdés:** Kárahegy nevű cigánytelep; kevés az óvodába járó romák száma, az iskolába járókat támogatják

IV.2 Az adatok feldolgozása

- ✓ **A pedagógusok, önkéntesek, könyvtárosok alkalmazkodása a helyzethez**
 - ✓ közösségbe való beszoktatás: nehéz, hiányoznak az alapok, nem jártak óvodába
 - ✓ a tanult pedagógiai módszerek: új módszerekkel történő ötvözés
 - ✓ speciális feladatok: nevelésbeli hiányosságok pótlása, beszélgetések, egyénre szabott feladatok
 - ✓ hiányos felszereltség -> speciális eszközök bevezetése: játékos feladatok, hanganyagok
 - ✓ nem lehet megfelelni a tantervi követelményeknek -> roma témájú képzések szervezése, speciális tanterv bevezetése

IV. A kutatás feldolgozása

- ✓ **A roma tanulók iskolai sikerességének vagy sikertelenségének okai pedagógus, önkéntes, könyvtáros szemmel**
 - ✓ **A szocializációs tényezők hatása**
 - ✓ szellemi fáradtság, rövid ideig fenntartható figyelem: írás, mesehallgatás
 - ✓ fizikai aktivitás: a testnevelés órák, kézműves tevékenységek
 - ✓ saját, közös tulajdon kezelése: előfordul a lopás
 - ✓ korlátozások, tiltások megszegése: egészségtelen ételek fogyasztása;
 - ✓ **Rossz anyagi helyzet**
 - ✓ rossz lakhatási körülmények: egy szobában több család él, nincs víz, nincs fűtés
 - ✓ mélyszegénységben élő, halmozottan hátrányos helyzetű romák: munkanélküliség, hiányos tanfelszerelés, hiányos ruházat
 - ✓ egészségtelen életmód: alkoholizmus, dohányzás, egészségtelen ételek és italok fogyasztása, higiénia hiánya

IV. A kutatás feldolgozása

✓ **Az óvodai képzés hiánya**

- ✓ kevesen járnak óvodába -> nehezebb beilleszkedés, lassabb felzárkózás
- ✓ hátrány: helytelen mosdóhasználat, alapismeretek hiánya
- ✓ megoldás: sok munka, fejlesztés

✓ **A tanulási motiváció hiánya**

- ✓ elemi-általános iskola elvégzése, kivétel: középiskola
- ✓ otthoni feladatok elvégzése, tanulás: nem jellemző, befejezetlen feladatok, a segítségnyújtás hiánya
- ✓ pedagógusok pozitív, szülők negatív hatása
- ✓ megoldás: délutáni foglalkozások

IV. A kutatás feldolgozása

✓ A szülőkkel való kapcsolattartás

- ✓ módozatai: szülőértekezletek, délutáni foglalkozások, szülő-gyermek-tanító foglalkozások, ünnepekhez kapcsolódó előadások, fogadóórák, telefon
- ✓ tartalma: felmerülő problémák, gyereknevelés, viselkedési szabályok, egészséges táplálkozás, hiányzások kiküszöbölése
- ✓ gyakorisága: havonta, két-három havonta vagy félévente -> a szülők az iskolát, az oktatást nem tartják fontosnak
- ✓ kommunikációs nehézségek, eltérő vélemények
- ✓ bizalom: nehéz kialakítani, a szülők nem járnak be az iskolába -> pedagógus kis mértékben tud hatni a szülőkre

IV. A kutatás feldolgozása

✓ Délutáni, tanórán kívüli tevékenységek

- ✓ foglalkozások: kézműves tevékenységek az önkéntesekkel, könyvtárosokkal, tananyagot begyakorló feladatok a délutáni oktatásban
- ✓ egy téma köré épülnek, de rugalmasak -> közös munka
- ✓ készségek fejlesztése:
 - ✓ pedagógusok: írás, olvasás, szövegértés, számolás
 - ✓ önkéntesek, könyvtárosok: önuralom, irodalmi tudás, játékosság, kreativitás, szabad gondolkodásfejlesztés, tudatos életmód kialakítása
- ✓ hozzájárulnak a fejlődésükhöz, a jobb teljesítményhez
- ✓ motiváció: jó hangulat, odafigyelés, figyelem, egyénre szabott feladatok, dicséret

Márton nap

Nőnap az önkéntesekkel

Puzzle készítés

IV. A kutatás feldolgozása

✓ **Presztízs, szakmai sikeresség, előítélet**

✓ **Előítélet**

- ✓ az eltérő kultúrával kapcsolatos: kitartás hiánya, pontatlanság, agresszív problémamegoldás
- ✓ előítéletek leküzdése: inkább az elfogadás jellemző
- ✓ megismerés: bizalom kialakulása, nyitottság, kommunikáció

✓ **Presztízs**

- ✓ adatközlői tapasztalatok: pozitív visszajelzések, jó érzés a segítségnyújtás, van remény a fejlődésre
- ✓ más vélemények: sajnálkozó, bántó megjegyzések

✓ **Szakmai sikeresség**

- ✓ kisebb előrelépések értékelése: helyes mosdóhasználat elsajátítása, olvasás, számolás megtanulása
- ✓ kihívás
 - ✓ önkéntesek: eltérő kultúra, nyelvi korlát, energiaráfordítás
 - ✓ délutáni oktatásban résztvevők: programba való beillesztés, energiaráfordítás

Összegzés

- ✓ Az iskolai sikertelenség és lemorzsolódás okai: rendszertelen iskolába járás, óvodai képzés hiánya, hátrányos helyzet, motiváció hiánya
- ✓ A kulturális különbségek hatása a kommunikációra: kommunikációs nehézségek, eltérő értékrendek
- ✓ Kihívások: nyelvi korlát, kulturális különbségek
- ✓ Sikerélmények: kisebb előrelépések, pozitív visszajelzések
- ✓ Lehetséges megoldások: speciális képzések, új tanterv, modern pedagógiai eszközök

Bibliográfia

Achim, Viorel(1998). *Țiganiii în istoria României*. București: Editura Enciclopedică, 15-177.

Biró Z. Zoltán, Jakab Judit (szerk.)(2017). *Tegnap és Ma: Romakutatások a székelyföldi térségben*. Csíkszereda: Státus Kiadó.

Formoso, Bernard (2000). Cigányok és letelepültek. In Prónai Csaba (szerk.) *Cigányok Európában 1, Nyugat-Európa*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 80-136.

Jakab Judit (2017). Módszertan és elköteleződés: pedagógusok a roma oktatásról. In Biró Z. Zoltán, Jakab Judit (szerk.)(2017). *Tegnap és Ma: Romakutatások a székelyföldi térségben*. Csíkszereda: Státus Kiadó, 89-101.

Liskó Ilona (2001). A cigány tanulók és a pedagógusok *In Iskolakultúra*. Pécs: Molnár Nyomda és Kiadó,2001(12): 3-14.

Lubomirova Herakova, Liliana (2009). Identity, Communication, Inclusion: The Roma and (New) Europe In *Journal of International and Intercultural Communication*, 2(4):279-297.

Szolár Éva(2007). A cigány gyerekek esélyei a romániai iskolarendszerben *In Új Pedagógiai Szemle*, 57(7-8): 88-100.

Vass István (2002). A roma gyermekek nevelése Romániában *In Új Pedagógiai Szemle: Határainkon túl*, 52(11)

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!